

talati, szuggesztív és egyéb tényezőket. Megállapítja, hogy „a gyermekkor elején kétségtelenül az ösztönös félelem a túlnyomó, míg a tapasztalat háttérbe nem szorítja.” Új elemek vonulnak a gyermek életébe az iskolás korral, amelyek a korai gyermekkor félelmeit el nem tüntethetik ugyan, de módosítják.

A következő oldalakat (48–52) a szülők kezébe kellene adni, hogy ők — mint igen sok félelmi helyzet mesterséges rendezői — okuljanak. Ha egyszerű és látszólag eredményes eszköz is a gyermek megfélemlítése, nem szabad szem elől téveszteni annak romboló hatását, a hosszú időre kiható káros következményeket. Amíg „a család kötelékében élő gyermek egy személyes rend tagja”, addig az iskolában „egy idegenszerű, személyfeletti, változhatatlan rend fogadja” és a két rend közötti úr áthidalhatatlan lesz a gyermek számára. Természetesen előkerülnek az új félelmet és szorongást keltő helyzetek és itt már a tanítón múlik, hogy ezeket a helyzeteket távol tartsa. Itt sem mulasztja el a szerző feltárni „az iskolai munka egészséges légköre megteremtésének az alapvető feltételeit.”

A megfélemlített gyermek „lassan elveszti önbizalmát és egyedül csak a korlátozások megszegése, vagy az akadályok megkerülése látszik előtte legalkalmasabbnak veszélyeztetett önértéktudata erősítéséhez”. Így azután olyan viselkedési formákat választ magának, amelyekben vagy az *ideges tünetek* (félénkség, bátortalanság, zárkózottság) nyomulnak előtérbe, vagy *erkölcstelen és társadalomellenes* mozzanatok (hazudozás, dac, lopás.)

A tanulmányban egymást váltó sok értékes és érdekes gondolat mind a nevelés szolgálatába állítható.

Makai Lajos.

Buzás László : A nevelő személyiségének lélektani vizsgálata. (Közlemények a Szegedi Ferencz-József Tudományegyetem Pedagógiai- Lélektani Intézetéből. 35. szám., 1939.—116 o.)

Nehéz probléma megállapítani azokat az ismertető jegyeket, amelyeket a tanár és csak a tanár visel magán: *a hivatás jellegzetességeit*. Az általános személyiségvizsgálati kérdések tisztázása után a személyiség és hivatás kapcsolatát vizsgálja a szerző és megállapítja, hogy „az ember hivatását nagymértékben az alapirányulása határozza meg”.

Ezt az alapbeállítódást kívánja napfényre hozni akkor, amikor a rendelkezésre álló tanárjelölteknek felteszi a kérdést: miért választotta a tanári pályát? Feleletet 400 közép- és polgári iskolai férfi és női tanárjelöltől kapott és ezek a feleletek általában három nagy csoportra oszthatók: 1.) *külső körülmények* (elhelyezkedés, ösztönzés, rábeszélés [20 %]) 2.) *tudományos érdeklődés* (16%) 3.) *a nevelés kényszerítő ereje, a tökéletesíteni törekvés* (64%). Végeredményben ez az utóbbi csoport az, amelyik a leginkább, mondjuk szívvvel-lélekkel nevelő.

Ezután kutatva az egyes hivatásjellegzetességeket, azokat a következőkben látja: értéktelíttség, a növendék fejleszthetőségébe vetett hit, a hatni akarás, segítési készsége.

Ha a nevelés középponti fogalmát a fejlesztő pszihés ráhatásban jelöljük meg, akkor — a dolog természete szerint — meg kell találni a nevelő és a nevelendő között az ehhez szükséges kapcsolatokat. Ezen kapcsolatok létrehozásának feltételei a nevelőben: *a nevelői szeretet, az egyéniségismeret, a nevelői tapintat* (sok tanulmányos esetet említi meg a szerző), *közlélképesség, vezető képesség*.

Az a párhuzam, melyet a szerző a férfiak és nők között felállít, figyelemre-

méltó egymasmelléállítására a különböző nemű nevelőknek. A mérleg melyik fél javára billen: ezt nehéz megállapítani. Ha a nőben talán több is a szív és a férfiben az erő, a maga helyén mindkettő elvégzi a maga derék munkáját. Ugyanígy nem döntő tényező — amint ezt a szerző is megállapítja — a kor sem, „mert nem lényeges, hogy ősz hajú, vagy fiatal oktató lép-e a növendékek közé, hanem fontosabb az a lélek, amely a belépőben él...“

A nevelő-oktatói típusok bemutatása után (ér. ületi típus, képességtípus) sok példával, a volt diákok számos visszaemlékezésével mutatja be azt a képet, amely a növendék lelkében megmaradt a tanáraikról.

Makai Lajos.

Riedl Frigyes: A magyar dráma története I. Magyar irodalmi ritkaságok, 43. sz. Királyi Magyar Egyetemi Nyomda. 726.

A budapesti áll. Széchenyi István gimnázium önképzőköre szerencsés kézzel választott, mikor Riedlnek éppen ezt a munkáját szemelte ki, kiadás céljából. A magyar dráma összefoglaló története középiskolai tanuló számára alig volt hozzáférhető. mert Bayer József idevágó munkája, már csak terjedelménél fogva sem, nem felelt meg a középiskolai tanítás céljának. Riedl könyvében viszont éppen azt kapja meg a tanuló, amire legjobban szüksége van: a döntő kortörténeti, műfaji és tartalmi szempontok világos megvilágítását. Riedl nagy mestere a lényegét finoman és erőlködés nélkül megéreztető közlésnek. Játszi könnyedséggel tudja megformulálni leg súlyosabb tartalmú mondatait is, úgy hogy stílusa néha már túlegyszerűnek, szinte pongyolának tűnik fel. A könyv tárgyi szempontból rövid, de velős: megfelelő bevezető után (görög, ind. és európai keresztény dráma) a magyar drámát egészen Csokonaiig tárgyalja. A tárgyalt drámákkal kapcsolatban sohasem ad terjengős és unalmas tartalmi kivonatokat, ellenben igen ügyesen kiválasztott szemelvényeket (megfelelő áthidalásokkal). Várjuk most már a második részt is, a maibb drámák ismertetését.

Vajtai István

Újabb hazafias és ünnepi beszédek. Szerkesztette: *Bene Lajos.* (Kókai Lajos, Budapest)

Most hagyta el a sajtót Bene Lajos ezen újabb munkája. A szerkesztésben a gyakorlati szempontokat tartotta szem előtt. Az iskolai ünnepélyek megtartására nyújt tájékoztatást és közöl beszédgyűjteményt. 23 írótól 52 beszédet tartalmaz a 200 oldalas kötet. A beszédek e. yrésze iskolás gyermekek részére készült, a másik része a nagyközönséghez szól. Az írók különböző szempontokból világítják meg az ünnepék jelentőségét. Egy-egy alkalomra több beszéd van a kötetben.